

ศตวรรษที่ 21 ปัจจัยการผลิตที่ทำนาย

ก้าวอย่างที่ต้องปรับของไทย

ผศ. ชมพู่ โกศิริรัมย์
มหาวิทยาลัยศรีปทุม

สังคมไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงตามบริบทของโลกที่มีลักษณะขยายตัวทางเทคโนโลยีอุตสาหกรรม บริการ ประกอบกับสภาพแวดล้อมทางการเมืองในระดับโลกได้ลดความตึงเครียดอันเกิดจากขั้วทางการเมืองได้ กลายเป็นกฎเกณฑ์สำคัญเปิดประตูประเทศต่างๆให้หันมาแข่งขันทางการค้าแทนการสะสมขุทธิปไตย เพื่อสร้าง อำนาจทางการเมืองและการเมือง พร้อมกันนั้นได้สร้างสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจของโลกแบบใหม่ ใน ศตวรรษที่ 21 นี้ประชากรถือว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดในการแข่งขันในโลกศตวรรษสมัยใหม่ ทั้งนี้เพราะ โลกสมัยใหม่ได้เปลี่ยนฐานการผลิตจากทรัพยากรทางธรรมชาติไปเป็นประชากรแทน ประชากรในฐานะเป็นฐาน การผลิตเพราะจะต้องใช้เทคโนโลยีและวิทยาการใหม่ๆบรรดาที่มีอยู่ในปัจจุบันกาล เพื่อจัดการให้เกิดให้เกิด มูลค่าสูงสุด ดังนั้นสิ่งแรกที่ควรริเริ่มที่จะต้องพัฒนาคนรุ่นใหม่ให้มีศักยภาพอันเป็นสากล และเป็นคนดีใน ฐานะเป็นทุนทางสังคมที่ยกระดับประเทศเราให้อยู่ในระดับสากล นี่คือนโยบายแห่งการแข่งขันของสังคมโลก ในศตวรรษที่ 21 ศตวรรษที่ประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายเช่นประเทศไทยถูกผนวกดึงเข้าสู่เวทีแห่งการ แข่งขัน เพื่อช่วงชิงครอบครองทรัพยากร โดยมีความเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจเป็นเดิมพัน ศตวรรษที่ 21 มี แนวโน้มเป็นสังคมอุตสาหกรรมสังคมที่มีการแข่งขันเพื่อชิงความได้เปรียบในเชิงธุรกิจการค้าสูง ปรากฏทั่วใน ทุกอนุภูมิภาคของโลก ในเวทีแห่งการแข่งขันของโลกปัจจุบันมีปัจจัยอยู่หลายอย่างเป็นตัวแปรชี้ชะชนะ ไม่ว่าจะ เป็นความพร้อมในการบริหารจัดการ เงินทุน เทคโนโลยีที่มนุษย์ได้เอามาเป็นเครื่องมือในการนำทรัพยากรที่มี อยู่มาปรับใช้ชีวิตของตน อนึ่งประชากรถือว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม อย่างแท้จริงในอันที่จะชี้ขาดการแข่งขันในยุคแห่งการเร่งรัดและการทวีคูณของการแลกเปลี่ยนแห่งศตวรรษ ปัจจุบันอย่างแท้จริง ซึ่งกล่าวได้ว่า การแข่งขันในศตวรรษที่ 21 นี้ขึ้นอยู่กับคุณภาพของประชากรในชาติ ประเด็น นี้หากจะกลับมาทบทวนดูประเทศไทยโดยลักษณะทางภูมิศาสตร์แล้วนับว่ามีความพร้อมในทำเลที่ตั้งที่มีศักยภาพ พัฒนาให้เป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจและประตูสู่ภูมิภาคนี้ มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติและมีพื้นฐาน ทางวัฒนธรรมที่มีลักษณะยึดหยุ่นสูงเอื้อต่อการลงทุนจากนักลงทุนต่างชาติ แต่เราไม่สามารถอาศัยจุดแข็ง ดังกล่าวมาเป็นข้อได้เปรียบเท่าที่ควรเพราะมีเงื่อนไขที่เป็นอุปสรรคหลายประการ เช่นความด้อยทางด้าน เทคโนโลยีวิทยาศาสตร์ ความไร้เสถียรภาพทางการเมืองที่ดำเนินมาอย่างต่อเนื่องจากอดีตสู่ปัจจุบัน รวมทั้งระบบ การศึกษาในฐานะเป็นกระบวนการสร้างคุณภาพของประชากรสู่ระดับสากลที่ควรจะเป็น เมื่อเรายังไม่พร้อมตาม มาตรฐานสากลที่กำหนดไว้แต่เราเปิดประเทศสู่การแข่งขันอย่างสากล ตรงนี้จึงทำให้ประเทศเราประสบปัญหา จากระบบสากล ดังนั้นสิ่งที่จำเป็นอันดับต้น ๆ คือการปรับฐานคิดที่ยังอ่อนด้อยของประชากรให้เข้มแข็งโดยการ เรียนรู้อย่างลึกซึ้งในความเป็นไทย และเรียนรู้ให้เท่าทันสังคมโลกอย่างระมัดระวังควบคู่กับการยกระดับสู่สังคม ข้อมูลข่าวสาร (Information Society) การที่เราจะก้าวสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ได้นั้นจะต้องกระทำในหลายมิติ

ลักษณะทางสังคมเศรษฐกิจในยุคปัจจุบันซึ่งอยู่ในศตวรรษที่ 21 ศตวรรษที่มีการขยายตัวทาง เทคโนโลยี อุตสาหกรรมมากที่สุด ครั้งหนึ่งเราเคยชื่นชมเครื่องจักรในยุคอุตสาหกรรมที่มาแทนที่แรงงานคนและ สัตว์อันเป็นปัจจัยการผลิตในยุคกสิกรรม แต่ดูเหมือนว่าเทคโนโลยีต่างๆ ในยุคอุตสาหกรรมทั้งหลายเหล่านั้น

กำลังจะหมดยุคเมื่อโลกก้าวสู่ศตวรรษที่ 21 การขยายตัวและความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดังกล่าวได้มีผลให้สังคมโลกต่างปรับตัวอย่างรีบเร่ง เพื่อการดำรงคงอยู่ในกระแสการเปลี่ยนแปลงแบบพลิกผัน เช่นจากมีสายเป็นไร้สาย จากเฉพาะท้องถิ่นไปเป็นครอบคลุมมีเครือข่ายทั่วทั้งโลกเหล่านี้เป็นต้น กระแสการเปลี่ยนแปลงนี้มีความเกี่ยวข้องกับกำลังทำลายชนบทชนบทชนบท ค่านิยม ความเชื่อดั้งเดิม สังคมโลกกำลังเผชิญหน้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ที่กำลังเป็นไปอย่างต่อเนื่องในอนาคตหลายๆ ด้านด้วยกันพร้อมๆ กัน ซึ่งต่างจากเมื่อครั้งในอดีต ในปัจจุบันสังคมโลกอาศัยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเป็นกุญแจเปิดโลกกว้างใบนี้ให้เชื่อมโยง ถ่ายเทข้อมูลวิชาการต่าง ๆ จากที่หนึ่งของสุดขอบโลกไปยังอีกที่หนึ่งของโลกใบนี้ภายในระยะเวลาอันสั้น โลกหน้าของโลกในศตวรรษที่ 21 นี้สะท้อนออกมาสู่การปรับตัวภายใต้เงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงของโลกดังนี้กล่าวคือ

1. **สภาพแวดล้อมทางการเมือง** การเมืองในระดับโลกเริ่มคลี่คลายความตึงเครียดลงเมื่ออุดมการณ์ทางการเมืองที่เคยแบ่งแยกรัฐชาติ ชาติพันธุ์ต่าง ๆ ตามอุดมการณ์ทางการเมือง ส่งผลให้สังคมโลกลดความหวาดระแวงระหว่างกัน ในศตวรรษที่ 21 นี้กล่าวได้ว่าเป็นชัยชนะของระบบการปกครองแบบเสรีนิยม ความเสรีทางการเมืองนี้เองได้เปิดประตูประเทศต่าง ๆ ให้ก้าวสู่เศรษฐกิจระบบทุนเสรีนิยมและผลักดันให้ประเทศต่าง ๆ แข่งขันในธุรกิจการค้าภายใต้กฎกติกาที่เรียกว่าเสรีระดับโลก ไม่เว้นแม้แต่โลกสังคมนิยมเช่นจีนก็ไม่สามารถต้านทานไหลบ่าของระบบการค้าเสรีได้ การเปลี่ยนแปลงการเมืองในระดับโลกเช่นนี้ ทำให้ประเทศต่าง ๆ เร่งเปิดการค้าเสรีและเจรจาข้อตกลงการค้าเสรี(FTA)มากขึ้นเพื่อสร้างอำนาจต่อรองในการแข่งขันทั้งในระดับทวีปและพหุภาคี

2. **สภาพแวดล้อมเศรษฐกิจระดับโลก** สังคมโลกในศตวรรษนี้เปิดกว้างทางการค้า การลงทุนโดยมีลักษณะเป็นเครือข่ายครอบคลุมเป็นไปอย่างเร่งรีบชนิดไม่เคยเป็นมาก่อนโดยอาศัยโอกาสที่เปิดกว้างทางการเมือง สภาพแวดล้อมทางธุรกิจของโลกที่เป็นอยู่นี้บีบบังคับให้ธุรกิจขนาดเล็ก หรือธุรกิจภายในชาติได้รับผลกระทบจากระบบเครือข่ายที่มีทุนมากกว่าเชื่อมโยงสาขาไปในท้องถิ่นต่าง ๆ ไม่เว้นแม้แต่การศึกษาที่ต้องปรับระบบการจัดการศึกษาเพื่อผลิตทรัพยากรมนุษย์สู่ตลาดแรงงานอย่างเท่าทันการผลิตผันของของโลก

3. **สภาพแวดล้อมทางด้านเทคโนโลยี** เทคโนโลยีในศตวรรษที่ 21 นี้กล่าวคือ

● เทคโนโลยีด้านอวกาศ

● เทคโนโลยีด้านสารสนเทศ

● เทคโนโลยีด้านชีวพันธุกรรม เทคโนโลยีเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของเทคโนโลยีระดับสูงซึ่งถ้าหากประเทศใดได้ครอบครองและพัฒนาเทคโนโลยีดังกล่าวอย่างต่อเนื่องแล้ว ทำให้ได้เปรียบในเชิงธุรกิจสมัยใหม่ ประเทศที่มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรนั้นจะได้เปรียบเนื่องจากทรัพยากรเป็นฐานการผลิต และคนที่อยู่กับธรรมชาติจึงกล่าวได้ว่าทรัพยากรเป็นฐานของชีวิต แต่ในปัจจุบันฐานการผลิตได้เปลี่ยนไปจากเดิมมาก ประชากรได้เข้ามามีบทบาทในฐานะเป็นฐานการผลิตเพราะเป็นผู้ประดิษฐ์เทคโนโลยีและนำเทคโนโลยีมาใช้เป็นเครื่องมือในการประกอบธุรกิจได้ ในศตวรรษที่ 21 นี้คงอาศัยความพร้อมทางด้านทรัพยากรทางธรรมชาติอย่างเดียวเป็นปัจจัยชี้ขาดในการแข่งขันไม่ได้ จะต้องอาศัยทรัพยากรมนุษย์เป็นประเด็นนำในการพัฒนา ประเทศที่มีความพร้อม และพัฒนาประชากรให้มีความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีอันเป็นนวัตกรรมล่าสุดนั้นจึงจะสามารถแปรข้อมูลที่มีอยู่ในอวกาศอย่างมากมายมาเป็นเครื่องมือในการแข่งขัน และปกป้องทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้

4. **สภาพแวดล้อมทางด้านสังคม** เมื่อสังคมโลกเชื่อมโยงสัมพันธ์กันมากขึ้นทำให้ลักษณะความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรมเกิดปะทะกันขึ้น องค์ความรู้มีอย่างมากมายเชื่อมโยงถ่ายเทจากที่ไกล เรียกได้ว่าสังคมโลกเปิดกว้างทางองค์ความรู้ สถาบันการศึกษาไม่ได้เป็นสถาบันที่ถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เรียนเพียงอย่างเดียว

ดังเช่นในอดีตอีกแล้ว ในกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงนี้กำลังเป็นไปอย่างรวดเร็วเกินกว่าที่โครงสร้างทางสังคมจะปรับตัวได้ทัน การเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีเป็นดังเข็มวินาทีส่วนการปรับตัวของโครงสร้างสังคมโดยเฉพาะการปรับตัวที่จะเรียนรู้เพื่อจัดการองค์ความรู้ต่าง ๆ นั้นเป็นดังเข็มชั่วโมง ดังนั้นสถาบันการศึกษาควรจัดการเกี่ยวกับองค์ความรู้ที่อยู่ในอวกาศให้เข้าสู่ระบบการศึกษาภายใต้การควบคุม และกำหนดทิศทางให้เหมาะสมกับสภาพของสังคมที่เป็นจริง มิฉะนั้นแล้วจะเกิดการบริโภคข้อมูลที่แปลกปลอม

ความสำคัญของประชากรในสังคมเศรษฐกิจสมัยใหม่

จากแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมตามที่กล่าวมานั้น นับแต่เริ่มไปการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ นับว่าเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งอันเนื่องจากปัญหาค่ากำลังคน โดยเฉพาะการขาดแคลนกำลังคนที่มีฝีมือระดับกลางและระดับสูงเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ปัจจัยทรัพยากรมนุษย์จึงกลายเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในยุคโลกาภิวัตน์แห่งการแข่งขันทั้งนี้เพราะขีดความสามารถของมนุษย์ยุคใหม่คือ ทรัพยากรความรู้ ที่มีไว้เป็นเพียงแต่ความรู้เพื่อความรู้เท่านั้นแต่ยังต้องเป็นความรู้ในเชิงประยุกต์ที่สามารถสั่งสมเป็นทักษะความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านชั้นสูงในแต่ละสาขา ซึ่งสัมพันธ์สอดคล้องไปกับการพัฒนาอุตสาหกรรมเฉพาะแต่ละด้านของประเทศ นอกจากทรัพยากรความรู้แล้ว มนุษย์ยุคใหม่ควรจะต้องมีความสามารถในการเชิงริเริ่มสร้างสรรค์ รวมทั้งการมีมาตรฐานทางจริยธรรมในการทำงานด้วยองค์ประกอบเหล่านี้ประกอบกันเป็นปัจจัยที่ก้าวหน้า ที่แตกต่างไปจากปัจจัยพื้นฐานดั้งเดิม อันได้แก่ แรงงานไร้ทักษะ การพัฒนาที่สำคัญจากการมุ่งเน้นความเจริญเติบโตและเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศมาเป็น การพัฒนาคนมากขึ้น

ประชากรคือฐานการผลิตสมัยใหม่

สังคมโลกในศตวรรษนี้ได้ถูกขับเคลื่อนตามสภาพแวดล้อมในระดับโลกมากมาย เราจำเป็นต้องยกระดับประชากรของเราให้ได้มาตรฐานสากล เพราะโลกของธุรกิจปัจจุบันที่สังคมเราเข้าไปเกี่ยวข้องกับทั้งในบ้านเราหรือขยายฐานการผลิตไปต่างประเทศ สิ่งแรกที่รีบเร่งพัฒนาคนรุ่นใหม่ คือ ศักยภาพที่เป็นสากล (Global Competency) ข้อนี้การที่ประเทศเราเปิดประตูทางการค้า มีกระแสการไหลเวียนของการลงทุนมายังประเทศเรา กำลังคนรุ่นใหม่จะต้องพัฒนาให้มีความพร้อมระดับสากลในเรื่องการใช้ภาษาที่เป็นสากล ในที่นี้หมายถึงภาษาอังกฤษ การมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในขณะที่เดียวกันควรมีความรู้สังคมเราสังคมเขา เพื่อสามารถปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพสังคมเรา ถือได้ว่ากำลังคนของประเทศเราเป็นจุดอ่อนจากอดีตที่ผ่านมา เนื่องจากระบบการศึกษาที่จัดอยู่ในปัจจุบัน เป็นระบบที่เป็นไปตามแนวนโยบายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 นั้น อาจกล่าวได้ว่าเป็นระบบที่กำหนดขึ้นภายใต้เงื่อนไขของสภาพเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม ในช่วงเวลาของการร่างแผนการศึกษาผ่านมานี้ทศวรรษแล้ว แต่ในปัจจุบันความเป็นจริงของสภาพสังคมและเศรษฐกิจ มีการพลวัตจากภายนอกสูงในรูปของการไหลล่าทางแรงงาน ด้วยการขยายฐานการผลิตไปยังแหล่งต่าง ๆ สภาพแวดล้อมของสังคมโลกที่กลายพันธุ์เช่นนี้ ระบบการศึกษาที่มีอยู่นั้นจึงไม่เอื้อต่อการพัฒนาประชากรของประเทศ ให้สามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงที่ผันผวนไปอย่างรวดเร็ว ตลอดจนไม่สามารถพัฒนากำลังคนให้สามารถนำการเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมได้ หากเรายอมรับว่าการศึกษาคือกระบวนการหนึ่งที่เกิดผลกำลังคนสู่ตลาดการงาน เราก็ควรถามต่อไปว่า ณ ปัจจุบันตลาดมีความต้องการและไม่ต้องการอะไร เมื่อเป็นเช่นนี้มีความจำเป็นที่ระบบการศึกษาจะต้องมีการปรับจุดมุ่งหมาย และแนวทางการจัดการศึกษาเสียใหม่ เพื่อจุดขึ้นแห่งการแข่งขันในเวทีแห่งโลก แห่งยุคศตวรรษปัจจุบัน

หากศึกษาแนวปฏิรูปการศึกษาที่มีอยู่ในปัจจุบัน เพื่อให้ได้ระบบที่พึงประสงค์ท่ามกลางความตึงตันในอดีต ผู้ทางออกทศวรรษแห่งการแข่งขันของสังคมโลก เราจะต้องมองภาพการแข่งขันดังกล่าวด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสื่อสารตามที่นำเสนอไปแล้วข้างต้น หรืออาจจะกล่าวว่าเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์เป็นพื้นฐานอันมั่นคงประกันการแข่งขันได้ ซึ่งจะต้องวัดที่ประชากรในฐานะเป็นปัจจัยชี้ขาดท่ามกลางสภาพแวดล้อมของสังคมแห่งยุคสมัยปัจจุบัน

ผลมาจากการพัฒนาในอดีต ซึ่งบัดนี้ยอมรับกันแล้วว่าเป็นการพัฒนาไม่ถูกต้อง เพราะไปเน้นแต่ความมุ่งหมายทางเศรษฐกิจ มุ่งความเจริญรุ่งเรืองพร้อมทางด้านวัตถุนิยมไป แม้แต่กระบวนการพัฒนาบัณฑิตถูกมองว่าเป็นหนึ่งในทรัพยากรซึ่งจะต้องถูกแปรศักราชภาพที่มีอยู่(ในฐานะเป็นทรัพยากร) ให้ได้มูลค่าเพิ่ม นั่นหมายถึงการขายตัวทางเศรษฐกิจด้วยทุนทางสังคมล้วนแต่ส่งผลให้เศรษฐกิจขายตัว เมื่อเศรษฐกิจดีส่งผลให้สังคมไม่มีปัญหา(ปัญหาน้อย) แนวคิดนี้จุดประกายการพัฒนาทางสังคมเศรษฐกิจเป็นด้านหลัก มากกว่าการใช้วัฒนธรรมในฐานะเป็นเครื่องมือพัฒนาคุณค่าความเป็นมนุษย์ ซึ่งสะท้อนให้เห็นกระบวนการครอบงำทางวัฒนธรรม การไล่ล่าทางเศรษฐกิจที่กำลังเป็นอยู่ในยุคการแข่งขันทางเศรษฐกิจนี้ ตรงนี้หากดูที่ประเทศไทยแล้ว ขึ้นอยู่กับความมั่นคงของฐานประชากร และกระบวนการพัฒนาประชากร จึงเป็นหลักประกันในจุดยืนที่ถาวรในกระแสการไล่ล่าของกระบวนการโลกาภิวัตน์แห่งศตวรรษที่ 21 นี้

การศึกษาประเภทนี้มุ่งพัฒนาคนในฐานะทรัพยากร มนุษย์ เพื่อเพิ่มผลผลิต โดยมุ่งเศรษฐกิจเป็นใหญ่ เพราะในยุคแห่งการแข่งขันของศตวรรษนี้เราต้องเตรียมคนไทยให้พร้อมรับความก้าวหน้าทางวิชาการต่าง ๆ เพราะประเทศไทยถูกกดดันจากสภาพแวดล้อมของโลกที่เกิดขึ้นตลอดเวลา การสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่คนไทยเป็นสิ่งจำเป็นที่สุด การที่จะพัฒนาคนหรือสร้างมูลค่าเพิ่มคือการพัฒนาประชากรให้สามารถเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ๆ และสามารถเลือกรับความรู้ใหม่ ๆ รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ จากภายนอกได้อย่างเหมาะสม การศึกษาประเภทนี้มุ่งพัฒนาประชากรให้มีทักษะพื้นฐานสำหรับประกอบอาชีพในเชิงแข่งขัน อันได้แก่ ความสามารถด้านภาษา คำอ่าน การอ่าน การสื่อสาร เทคนิคการจัดการ เป็นต้น ซึ่งจะต้องฝึกฝนทักษะความชำนาญพิเศษเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจที่ต้องใช้เทคโนโลยีสูงและช่วยเสริมความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการเกษตรในระบบเศรษฐกิจภาคดั้งเดิม ซึ่งช่วยให้คนสามารถพึ่งตนเองได้ ทั้งภาคเศรษฐกิจอุตสาหกรรมสมัยใหม่ และภาคเกษตรกรรม ระบบการศึกษาที่เสนอไปแล้วนั้นนับว่าสร้างความสมดุลระหว่างวิชาการที่ทันสมัยในกระแสธุรกรรมในสังคมโลก และสอดคล้องกับสภาพสังคมไทย ซึ่งหากจะกล่าวโดยสรุปถึงในส่วนของการศึกษาจะต้องสร้างผู้ที่จะจบการศึกษามีสมรรถภาพในเรื่อง **1. การใช้คอมพิวเตอร์ 2. การใช้ภาษาต่างประเทศ 3. แนววิธีที่ทราบการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเข้าใจในเรื่องชนชาติ 4. การวิเคราะห์ข้อมูล 5. แนวทางการบริหารกิจการของตัวเอง**

เนื่องจากสังคมโลกในปัจจุบันเป็นสังคมแห่งความรู้ที่ไร้พรมแดน ทำให้ศักราชภาพที่จะประสบความสำเร็จมีพอๆ กับศักราชภาพที่จะล้มเหลว แนวโน้มข้างต้นจะเป็นผลให้ผู้ที่มีความรู้ทางเทคโนโลยีเป็นผู้มีบทบาทเด่นและแนวโน้มที่จะมีการเปลี่ยนแปลงจากที่เคยใช้แรงงานเป็นฐานหลักในการผลิตการใช้เทคโนโลยีการอุตสาหกรรมและการบริการ

กระบวนการที่ใหม่ที่จะนำไปยกระดับประเทศไทยไปสู่การผลิตที่ใช้แรงงานที่เน้นทักษะรวมทั้งก้าวสู่การผลิตที่ใช้เทคโนโลยี ในที่สุดเน้นการวิจัยและพัฒนากระบวนการผลิตสินค้าเพื่อทำการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบันซึ่งจะต้องใช้เวลานานนับสิบปีทั้งนี้เพราะแรงงานของไทยในปัจจุบันมักจะเป็นผู้ที่จบการศึกษาจากภาคบังคับใน

ระดับประถม (ป 4-6) ตามลำดับซึ่งตรงนี้ต้องรอภาคบังคับมัธยมต้น (ม.3) หรือมัธยมปลายในอนาคต (ม.6) เมื่อตรงนั้นตลาดแรงงานในสังคมโลกคงไปไกล ตรงนี้ถือว่าเป็นปัญหาใหญ่ของไทยที่จะต้องผลักดันนโยบายการศึกษาให้ทันการพลิกผันของโลก และโลกแห่งความเป็นจริงของสังคมอุตสาหกรรมบริการ (แรงงานทักษะฝีมือ) ด้วยซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาประเทศ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปเนื่องจากปัจจุบันแหล่งเรียนรู้กว้างไกล ซึ่งฐานดั้งเดิมสังคมเราคือสังคมแห่งความเอื้ออาทร สังคมที่มีจินตนาการทางคุณค่าความดีสูง เหตุที่กล่าวเช่นนี้เพื่อให้การยกระดับประเทศไทยสู่ระดับสากลโดยไม่ทิ้งฐานคิดแห่งความเป็นไทยด้วย มิฉะนั้นแล้วความแปลกแยกเชิงความคิดจะทวีความรุนแรงมากขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มคนที่เรียกว่าคนรุ่นใหม่

หากว่าคาดหวังให้การศึกษาทำหน้าที่เป็นสื่อพัฒนาประชากรอย่างแท้จริง เราต้องปลดตัวเองให้อิสระจากวัฒนธรรมการลอกเลียนอารยธรรมตะวันตก ซึ่งทรงพลังนุภาพยิ่งทางเทคโนโลยี แต่ทว่าต้องอยู่ในสภาวะสะกดหยุดลงชะงักงันในวิวัฒนาการทางจิตสำนึกรับรู้และเรียนรู้ หรืออีกนัยหนึ่งชะงักงันในความก้าวหน้าทางการเรียนรู้และภูมิปัญญาดังกล่าว สำหรับในกรณีหลังหมายถึงความรู้ในฐานะเป็นอิสระภาพหรือการปลดปล่อยให้พ้นกระแสน้ำของวิชาที่เป็นอยู่ กล่าวคือเป็นการปรับกระบวนการทัศนเพื่อการแสวงหาความรู้ มิใช่เพียงเพื่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจท่ามกลางการบั่นทอนทำลายเพื่อนมนุษย์และธรรมชาติดังเช่นที่กำลังเป็นอยู่ในนามของเศรษฐกิจตลาดเสรี การศึกษาเป็นเรื่องใหญ่ หากจัดการไม่ถูกแล้วจะทำให้ผู้เรียนเกิดมิจนาคติ ส่งผลให้การพัฒนาไม่สมบูรณ์ เพราะการศึกษาจะทำหน้าที่ในการพัฒนาคนให้พร้อมแก้ปัญหาและร่วมสร้างสรรค์พัฒนาสังคม การศึกษาจะต้องจับหลักของตนเองให้ได้ พร้อมกับศึกษาผู้อื่น (สังคมอื่น) อย่างรู้เท่าทัน เพื่อให้สามารถโยงขึ้นมาสู่การคิดวางแผนสำหรับอนาคตอย่างได้ผลดีเพื่อให้เราอยู่ได้ในยุคแห่งการแข่งขันแห่งศตวรรษปัจจุบัน

สรุปได้ว่า การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญในการเตรียมประชากรให้พร้อมที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงเพื่อที่จะดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข การศึกษาคือสร้างพลังปัญญาแก่ประชากร เพื่อพร้อมรับกับปัญหาต่าง ๆ ทั้งในเรื่องเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ดังนั้น การศึกษาจึงถือได้ว่าเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับพัฒนาประชากรเพื่อเตรียมความพร้อมในยุคศตวรรษปัจจุบัน แต่ทั้งนี้การศึกษาจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของคุณค่าที่แท้จริง ในความเป็นมนุษย์ ในฐานะเป็นหลักความคิดเชิงคุณภาพ